

Nr 47.

Ankom till riksdagens kansli den 8 april 1932 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående inrättande av en institution för jämförande embryologi vid universitetet i Lund.

(2:a avd.)

I en till riksdagen avlåten, den 26 februari 1932 dagtecknad proposition, nr 137, vilken hänvisats till statsutskottet för förberedande behandling, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för nämnda dag, föreslagit riksdagen medgiva, att vid universitetet i Lund må, i anslutning till en i statsrådsprotokollet omförmäld, av direktören Hjalmar Tornblad och hans hustru Karin Tornblad gjord donation, inrättas en institution för jämförande embryologi.

Beträffande utredningen i ämnet får utskottet hänvisa till omförmälda statsrådsprotokoll.

Genom ett den 24 oktober 1931 upprättat gåvobrev hava direktören Hjalmar Tornblad och hans hustru Karin Tornblad i Stockholm överlämnat till universitetet i Lund ett belopp av 100,000 kronor att användas till uppförande vid universitetet av ett institut för jämförande embryologi med brandsäkra rum för embryologiska seriesnittsamlingsrum.

Donationsbrevet är av följande lydelse:

Till Lunds universitet överlämna undertecknade härmed etthundratusen (100,000) kronor till uppförande av ett institut för jämförande embryologi med brandsäkra rum för embryologiska seriesnittsamlingsrum.

Vid denna donation fästa vi följande villkor:

1. att tomt för denna institutsbyggnad fritt upplåtes på sydöstra delen av anatomiska institutionens tomt;
2. att ritningarna till institutsbyggnaden av oss godkännas;
3. att de å anatomiska institutionens embryologiska laboratorium befintliga, av professor Ivar Broman hopbragta samlingarna av såväl redan mikrotomerade som i konserveringsvätskor förvarade människo- och djurembryoner samt äldre foster överföras till det nya institutet, och

- att dessa samlingar såväl som de, vilka sedermera därstädes hopbringas, skola stå till tjänst för undervisning och forskning i all den utsträckning, som utrymmena å institutet medgiva;
4. att de skåpbord och preparatskåp, i vilka nämnda, nu förefintliga samlingar äro inrymda, ävensom det instrumentarium och de rekonstruktionsmodeller, som för närvarande tillhöra anatomiska institutionens embryologiska laboratorium, likaledes överlåtas till det nya institutet;
 5. att professor I. Broman oberoende av inträdd pensionsålder skall vara det nya institutets föreståndare, så länge han önskar kvarstå såsom sådan, samt att han såsom ersättning härför skall hava rätt att använda en i institutsbyggnadens andra våning inredd tjänstebostad;
 6. att, sedan professor Broman avgått från föreståndarbefattningen, fakulteten därtill föreslår endera professorn i makroskopisk anatomi eller professorn i mikroskopisk anatomi vid universitetet, med företräde för den av dem, som genom egna studier på embryologiens område kan anses mest meriterad härför, varefter kanslern för rikets universitet utser föreståndare för institutet. Skulle i en mer eller mindre avlägsen framtid en särskild professur i embryologi vid medicinska fakulteten inrättas vid Lunds universitet, bör dock denne vara självskriven föreståndare för institutet. Medicinska fakulteten äger bestämman, huruvida institutsbyggnadens andra våning, som av oss avsetts till framtida tillökning av institutets arbetslokaler, fortfarande skall upplåtas såsom avgiftsfri tjänstebostad åt föreståndaren eller ej;
 7. att sedan byggnadens andra våning upphört att vara tjänstebostad för institutsföreståndaren, det må ankomma på denne att bestämma, om en mindre del av densamma skall användas såsom bostad åt en amanuens eller någon annan av institutets underordnade hjälpkrafter; samt
 8. att efter byggnadens uppförande eventuellt överblivna penningar av föreståndaren få disponeras för inköp av möbler, instrument m. m. för institutets arbetslokaler.
 9. Om icke uppförandet av institutsbyggnaden påbörjats före den 1 oktober 1933, förbehålla vi oss dock rätt att på annat sätt förfoga över donationskapitalet med räntor.

Stockholm den 24 oktober 1931.

Karin Tornblad

Hjalmar Tornblad

De kostnader, som skulle bliva förbundna med underhållet av och driften inom institutionsbyggnaden, hava av medicinska fakulteten i Lund approximativt beräknats sålunda:

ett tekniskt biträde (lönegrupp B 7)	kronor	2,526:—
byggnadens underhåll (ung. 1 % av byggnadssumman)	»	1,000:—
egentliga driftkostnader:		
uppvärmning	kronor	600:—
gas och elektricitet	»	500:—
städning	»	600:—
materialinköp	»	1,000:—
glasvaror	»	500:—
fotografiutensilier	»	200:—
sprit och kemikalier	»	400:—
instrument, böcker, djurfoder	»	600:—
vattenavgift	»	100:—
		kronor 4,500:—

Departementschefen har för egen del anfört följande:

Det är givetvis med livlig erkänsla, som universitetet i Lund sett tillkomsten av ifrågavarande donation. Ej endast den vetenskapliga forskningen inom ett av medicinens centrala områden skulle härigenom beredas möjligheter till ett fortsatt bedrivande, utan jämväl de värdefulla samlingar, som genom professor I. Bromans framgångsrika forsknings- och studiearbeten hopbragts, skulle kunna beredas en tryggad hemvist. Från synpunkten härav vore det synnerligen önskligt, att den tilltänkta institutionen för jämförande embryologi kommer till stånd.

Såsom av handlingarna framgår, skulle den ifrågasatta nya institutionsbyggnaden på ett lyckligt sätt komplettera den nuvarande anatomiska institutionen, och ej minst synes mig böra beaktas, att genom den nya byggnadens tillkomst det krav på tillbyggnad, som sagda institution eljest skulle komma att snart göra gällande, skulle kunna åtminstone för någon tid skjutas åt sidan. Det är givetvis önskvärt, att arbetet med uppförande av den nya institutionsbyggnaden enligt donatorernas önskan får taga sin början under år 1932, så att byggnaden kan stå färdig våren 1933. Verksamheten vid institutionen skulle då kunna taga sin början hösten 1933. Rörande de kostnader, som komma att bli förbundna med institutionens drift, är jag ej beredd att nu göra något uttalande. Frågan härom torde ej behöva upptagas till prövning förrän i samband med budgetberedningen för 1933 års riksdag, enär medel för ändamålet bli erforderliga först under budgetåret 1933/1934. Jag vill emellertid redan nu framhålla, att i fråga om de av fakulteten i detta hänseende gjorda beräkningarna den erinran kan göras, att något särskilt belopp för byggnadens underhåll näppeligen synes mig bli under den första tiden av den nya institutionsbyggnadens tillvaro erforderligt.

Då emellertid ett säkerställande av institutionens driftkostnader torde vara att betrakta som en förutsättning för densammats tillkomst, synes mig riksdagens medgivande böra inhämtas till inrättande vid universitetet av den ifrågasatta institutionen.

Med hänsyn till vad i ärendet förekommit, har utskottet ansett sig böra tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må medgiva, att vid universitetet i Lund må, i anslutning till en i statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 26 februari 1932 omförmäld, av direktören Hjalmar Tornblad och hans hustru Karin Tornblad gjord donation, inrättas en institution för jämförande embryologi.

Stockholm den 8 april 1932.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Utskottets
yttrande.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Kvarnzelius, Lindblad, Widell, Bergqvist, Nilsson* i Gränebo, *Nilsson* i Malmö, *Rosén, Johansson* i Fredrikslund, *Asplund, Ernfors, Pauli* och *Björck* samt

från andra kammaren: herrar *Anderson* i Råstock, *Jansson* i Falun, *Törnkvist* i Karlskrona, *Strindlund, Olsson* i Blädinge, *Holmgren, Olofsson* i Digernäs, *Lindskog, Danielsson, Jonsson* i Eskilstuna, *Järte* och *Andersson* i Prästbol.